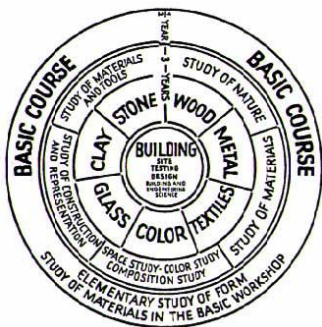

BAUHAUS

1919
1923
1924
1932-33

Niemiecka szkoła Bauhaus znacząco wpisała się w dzieje dwudziestego wieku i decydująco wpłynęła na rozwój form sztuki, mając w ten sposób udział w utworzeniu stylu dwudziestolecia na rozwój form sztuki, mając w ten sposób udział w utworzeniu stylu dwudziestolecia międzywojennego. Jej historia zaczyna się w Weimarze od powstania tam prywatnej Szkoły Rzemiosł, a następnie reorganizacji Państwowej Szkoły Rzemiosł Artystycznych, której dyrektorem był wybitny przedstawiciel belgijskiej secesji, osiadły w Niemczech Henry van de Velde architekt, malarz i projektant. W 1919 roku połączono w Weimarze Szkołę Rzemiosł Artystycznych z Akademią sztuk Pięknych, tak powstał Das Staatliche Bauhaus – Państwowy Dom Budowy pod dyrekcją architekta Waltera Gropiusa, związanego już przedtem z Werkbundem. W tworzeniu koncepcji szkoły odegrała pewną rolę doktryna neoplastycyzmu i idee grupy De Stijl, która stała się tam znana za pośrednictwem Theo van Doesburga. Szkoła powstała na terenie Niemiec w okresie kryzysu. Twórcy Bauhaus byli optymistami, a ich bunt przejawiał się twórczo w pragnieniu stworzenia wielkiej, nowej sztuki, służącej człowiekowi i zdolnej przemienić jego życie. Od początku swej działalności szkołą interesowała się młoda awangarda radziecka, a wielu profesorów miało radykalne, często lewicowe poglądy. Twórcy i adepci Bauhausu, pragnęli swoją sztuką służyć społeczeństwu, głosili nierozdzielność architektury i innych dziedzin plastyki. Uczyli w Bauhausie wybitni artyści europejscy reprezentujący różne kraje, kierunki w sztuce i różne sposoby artystycznego myślenia. Szkoła była otwarta na całą współczesną awangardę, a młodzież była kształcona wszechstronnie.

Centralnym punktem działania szkoły był jej oryginalny i wpływowy program nauczania. Gropius opisał ją w formie diagramu koła, z zewnętrznym pierścieniem reprezentującym *vorkurs*, sześciomiesięcznym kursem wstępnym, zainicjowanym przez Johannesena Ittena, który koncentrował się na praktycznej analizie formalnej, w szczególności na kontrastujących właściwościach form, kolorów i materiałów. Dwa środkowe pierścienie reprezentowały dwa trzyletnie kursy, koncentrujące się na problemach związanych z formą i praktyczne zajęcia warsztatowe, które podkreślają umiejętności techniczne rzemiosła. W centrum programu znalazły się kursy specjalizujące się w budownictwie, które doprowadziły studentów do poszukiwania praktyczności i konieczności poprzez technologię reprodukcji, ze szczególnym

naciskiem na rzemiosło i jakość wykonania, które zostały utracone w produkcji technologicznej. Podstawowym podejściem pedagogicznym było wyeliminowanie tendencji konkurencyjnych i rozwijanie indywidualnego potencjału twórczego oraz poczucie wspólnoty i wspólnego celu. Twórcami tego programu byli utalentowani wykładowcy, których przyciągał Gropius. Wśród nich znaleźli się malarze awangardowi Johannes Itten i Lyonel Feininger oraz rzeźbiarz Gerhard Marcks. Awangardowość Itten'a i społeczne obawy Gropiusa wkrótce doprowadziły ich do sprzeczności. Jednak na początku lat dwudziestych Gropius wygrał; Itten odszedł i został zastąpiony przez László Moholy-Nagy, który zreformował program obejmujący technologię i podkreślający jego wykorzystanie dla społeczeństwa. Inne ważne osoby to Wassily Kandinsky, Paul Klee, Georg Muche i Oskar Schlemmer. Program nauczania obejmował wszystkie możliwe dziedziny sztuki: malarstwo, rzeźbę, ceramikę, tkactwo, meblarstwo, typografię, architekturę. Wprowadzono do programu fotografię, film, teatr, balet. Naukę zaczynano od sześciomiesięcznego kursu wstępnego. Następne nauczanie ogólnych zagadnień plastyki łączono ze szkoleniem w warsztatach, gdzie zapoznano młodzież z właściwościami i sposobami obróbki różnych materiałów.

Szczyt swego rozkwitu szkołą przeżywała w 1923 r. W tym roku właśnie zorganizowano wystawę prac uczniów jako podsumowanie dotychczasowej działalności szkoły. Wystawa osiągnęła sukces, jednakże w 1924 roku szkoła została oskarżona o „bolszewizm i wytworowi działalność” i ówczesne władze Weimaru zaczęły dążyć do jej likwidacji. Walter Gropius przeniósł więc szkołę do Dessau. Następnym dyrektorem szkoły był Hannes Meyer, ale atakowany za swe lewicowe poglądy, został zmuszony do opuszczenia stanowiska. Ostatni dyrektor Ludwig Mies van der Rohe, nie był już w stanie uratować istnienia uczelni, którą zamknięto w 1932 r. po dojściu do głosu narodowych socjalistów. Ludwig Mies van der Rohe przeniósł szkołę do Berlina. W 1933 r. gestapo zajęło szkołę i aresztowano grupę studentów.

Podstawowe zasady wprowadzone przez Bauhaus:

- Funkcjonalność oparta na przesłankach mechanicznych (np. wymiary ciała człowieka) i psychologicznych. Potrzeby emocjonalne są uznane za równie ważne jak pragmatyczne.
- Znaczenie czynników społecznych, które uważane są za ważniejsze niż wymogi czysto estetyczne, ekologiczne i techniczne.
- Zniesienie podziału pomiędzy artystą, architektem, rzemieślnikiem i przemysłowcem.
- Odkrycie, że zorganizowana przestrzeń wpływa na sposób działania i myślenia ludzi, stąd waga społecznej roli architekta. Architektura reguluje też relacje między krajobrazem, przyrodą, techniką a człowiekiem. W projektowaniu należy uwzględnić biologię, socjologię, psychologię, ergonomię.
- Wartość nowoczesnej architektury zależy tylko od ludzi. Społeczeństwo otrzymuje taką architekturę do jakiej dojrzało. Należy ludzi wychowywać do odpowiedniego odbioru. Idea wychowania przez sztukę.
- Wprowadzanie do formy architektonicznej warunków regionalnych, klimatów, krajobrazów i zwyczajów mieszkańców.
- Używanie powtarzalnych form, prefabrykatów. Elementy powinny być tak wytwarzane, by umożliwiły powstanie różnych kombinacji. Starania o modularyzację. Powstaje pojęcie „technologicznego” lub „nietechnologicznego” użycia materiałów.
- Potrzeba zespołowości przy pracy projektowej; udział w zespołach na zasadzie dobrowolności; zespoły interdyscyplinarne.
- Projektowanie jest zarówno nauką, jak i sztuką. Jako nauka korzysta z metodologii socjologii i innych nauk o człowieku, określa cele funkcjonalne, stosuje metody matematyczne – jako dziedzina artystyczna wprowadza *pomysł* formalny i właśnie sztukę, czyli elementy bardzo trudne do zdefiniowania (na tworzenie sztuki nie ma recept).

Dyrektorzy Bauhausu:

Wymień profesorów uczących w Bauhausie poszczególnych przedmiotów:

Drukowanie
Witraż
Metalurgia
Stolarka
Tkactwo
Fotografia
Fresk
Scenografia
Introligatorstwo
Garncarstwo
Architektura

Herbert Bayer, projekt czcionki

Bayer był austriackim artystą i projektantem, który pierwotnie przybył do Bauhausu jako student, a później zajął stanowisko nauczyciela, gdy szkoła przeniosła się do Dessau. Wielu niemieckich projektantów usiłowało zachęcić do zmian w krajowych zwyczajach drukowania w latach dwudziestych. Do tej pory najbardziej popularne niemieckie kroje pisma były pod wpływem średniowiecznego pisma, ale artyści tacy jak Bayer starali się wypierać je prostszymi, bardziej klasycznymi wzorami. Ta konstrukcja wykorzystuje minimalną czcionkę bezszeryfową. Zamiast dwóch alfabetów, jednej dużej i jednej małej, Bayer korzystał tylko z małych liter. Uważał, że wielkie litery były zbędne, ponieważ rozróżnienie między dużymi i małymi literami nie miało różnicy fonetycznej. Krój pisma Bayera stał się odąd synonimem Bauhausu.

Walter Gropius (1883-1969)

Informacje o artyście:

.....

.....

.....

.....

.....

Budynek składał się z trzech prostych brył. Warsztaty, salę teatralną, stołówkę i akademik usytuowano po jednej stronie ulicy, po drugiej - szkołę miejską. Kompleks połączył dwupiętrowy most nad ulicą - siedziba administracji. Projektanci zrezygnowali z tradycyjnej hierarchii fasada przednia - tylna. Wszystkie były sobie równe. Szklane kurtyny zastąpiły normalne okna, dzięki nim budynek otworzył się na zewnątrz. Każdy mógł zajrzeć do warsztatów, przechodząc ulicą, widok miasta z wnętrza był jak oprawiona w ramę scena teatralna.

Gropius i jego koledzy chcieli stworzyć "konstrukcję zrozumiałą dla każdego, jak automobil" - jak tłumaczyli na otwarciu zszokowanym dziennikarzom. Kontrowersje wzbudziło zwłaszcza połączenie stołówki i sali teatralnej, które dzieliła tylko harmonijkowa kotara. Kuchnia była otwarta. O sali teatralnej pisano, że chyba nie zdążono jej wyposażyć przed otwarciem. Nie było kurtyny ani zasłon w oknach, jedyną ozdobą wnętrza wyposażonego w rzędy krzeseł obitych surowym płótnem był pomalowany na srebrno sufit.

Proste bryły prezentowały awangardową estetykę opartą na geometrycznych układach gładkich płaszczyzn tynkowanego muru oraz kontrastujących z nimi przeszkleń. Zastosowano najnowocześniejsze rozwiązania techniczne i materiałowe. Opracowano żelbetową konstrukcję w układzie płytowo-słupowym, a odsunięcie siatki podpór od krawędzi płyt stropowych umożliwiło całkowite uwolnienie elewacji obiektu. Pozwoliło to na uzyskanie jednolitej płaszczyzny szklanej ściany kurtynowej. Dzięki niej budynek warsztatów jest otwarty a jednocześnie zamknięty. Szkoła pozwala przestrzeni przepływać przez wnętrze łącząc je jednocześnie z otoczeniem. Gropius uważał, że pozbowienie ścian zewnętrznych funkcji nośnych jest jednym z największych osiągnięć nowoczesnego budownictwa.

Znamienne wydają się być okoliczność realizacji Bauhausu. Wobec problemów finansowych z jakimi borykała się szkoła, Gropius zdecydował się na sprzedaż zastawy stołowej Napoleona Bonaparte, która była w posiadaniu jego rodziny od pokoleń. Wielu historyków architektury potraktowało ten gest symbolicznie, jako wiele mówiący o stosunku awangardy do historii.

Budynek Archiwum Bauhausu w Berlinie

Marcel Breuer, *Krzeseł Wassily*, 1925

Lekki, łatwy do przenoszenia, produkowany masowo mebel, jego struktura jest natychmiast czytelna. Zastosowano również nowe materiały: Breuer skonstruował krzesło za pomocą niedawno opracowanej rury giętej ze stali bezszwowej. Konstrukcja przypominała kierownicę Breuera, wykonaną z bezszwowego materiału.

Marianne Brandt

Dzbanek do herbaty pokazuje, w jaki sposób można łączyć podstawowe formy w celu wytwarzania pięknych przedmiotów do codziennego użytku. Prosta elegancja zaporzaczka herbaty marki Brandt jest przykładem funkcjonalności projektu Bauhaus. Jako jedyna kobieta w pracowni metalu, Brandt opanowała sztukę projektowania poprzez eksperymentowanie z filozofią Bauhausu. Półokrągły uchwyt i srebrna cylindryczna wylewka mają pomysłowy wygląd i można je z łatwością odtwarzać.

